

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԳԻՐՔ» ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՕՐԵՆՔԻ ԵՎ «ՍՆԱՆԿՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ», «ՕՊԵՐԱՏԻՎ-ՀԵՏԱԽՈՒՋԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ», «ԱՊՕՐԻՆԻ ԾԱԳՈՒՄ ՈՒՆԵՑՈՂ ԳՈՒՅՔԻ ԲՈՒԱԳԱՆՁՄԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

1. ԸՆԹԱՑԻԿ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ ԵՎ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

1.1. Օրենքների նախագծերի ընդունումը նախ պայմանավորված է ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման վարույթի և սնանկության վարույթի հարաբերակցության կանոնակարգման անհրաժեշտությամբ:

1.2. Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման գործընթացն ուղղված է գույքի դեմ, որի ձեռքբերումն էական ծավալներով չի հիմնավորվում օրինական եկամտի աղբյուրներով: Այս ինստիտուտը կարող է դառնալ ֆինանսական հանցագործությունների կանխարգելման և հանցավոր եկամուտների շրջանառության դեմ պայքարի կարևոր գործիք: Միևնույն ժամանակ, որոշ դեպքերում պարտապանի սնանկությունը կարող է առաջացնել խնդիրներ, որոնք դեռևս կարգավորված չեն գործող օրենսդրությամբ:

1.3. Այսպիսով, սույն նախագիծը նպատակ է հետապնդում կանոնակարգելու նշված երկու վարույթների հատման հետևանքները:

1.4. Ի հավելումն նշվածի՝ «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա ստեղծված պատասխանատու ստորաբաժանման կողմից վեր են հանվել և ներկայացվել իրենց գործունեությանն առնչվող որոշ օրենսդրական խնդիրներ, որոնց առնչությամբ լուծումներ են ներառվել սույն նախագծում:

1.5. Նախագծով նախատեսվում է նաև կատարել համապատասխանեցման և տեխնիկական բնույթի փոփոխություններ հարակից օրենքներում:

2. ԱՌԱՋԱՐԿՎՈՂ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ԲՆՈՒՅԹԸ

I. Գործերի ենթակայությունը

1.6. Հիմք ընդունելով ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման գործերը և սնանկության գործերը քննելու համար անհրաժեշտ հատուկ մասնագիտական գիտելիքները, ինչպես նաև վարույթներից յուրաքանչյուրի էական ծավալը՝ նպատակահարմար է դրանց քննությունը տարբեր դատարանների կողմից:

1.7. Այդպես օրինակ, Ամերիկայի միացյալ Նահանգներում քաղաքացիական բռնագանձման գործերի քննությունը հանձնված է տարածքային դատարանների (district courts) ենթակայությանը և այդպիսի ենթակայությունից արված չէ բացառություն, այդ թվում նաև՝ սնանկության դատարանի օգտին:¹ Ավելին, սնանկության վարույթ սկսելը չի հանգեցնում քաղաքացիական բռնագանձման գործի կասեցմանը, որը, գործը այլ դատարան փոխանցելու մեխանիզմների բացակայության պայմաններում, շարունակում է քննվել այն դատարանում, որտեղ հարուցվել էր:²

1.8. Ելնելով նշվածից, նախագծով առաջարկվում է անել բացառություն քաղաքացիական գործերը սնանկության գործի հետ քննելու կանոնից և թողնել ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման գործերի քննությունը մասնագիտացված դատավորներին:

II. Բռնագանձման քաղաքացիական գործի հարուցումը և քննությունը

1.9. «Սնանկության մասին» օրենքի կարգավորումների ուժով սնանկության վտանգի դիմումը բավարարելու և ֆինանսական առողջացման ծրագիրը հաստատելու մասին կամ պարտապանին սնանկ ճանաչելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո առաջանում է պարտապանի գույքին վերաբերող այլ քաղաքացիական գործեր հարուցելու և քննելու արգելք: Հարուցված գործերը կարճվում են կամ ավարտվում են, իսկ համապատասխան պահանջները կարող են ներկայացվել սնանկության գործի շրջանակներում:

---

¹ When Two Worlds Collide the Relationship and Conflicts Between Asset Forfeiture and Bankruptcy Law, May 2002, American Bankruptcy Institute Journal, online at: < <https://www.abi.org/abi-journal/when-two-worlds-collide-the-relationship-and-conflicts-between-asset-forfeiture-and> >.

² Ibid.

1.10. Նմանօրինակ կարգավորում նախատեսված է նաև Ամերիկայի միացյալ նահանգների սնանկության օրենսդրությամբ: Միևնույն ժամանակ, նախադեպային իրավունքը հաստատել է, որ գործերի քննությունը շարունակելու արգելքից բացառություն են կազմում պետության կողմից ներկայացված բռնագանձման պահանջներով գործերը, որոնք համարվում են հանրային շահ հետապնդող և շարունակվում են քննվել անկախ սնանկության գործի հարուցումից:³

1.11. Ավստրալիայի սնանկության օրենսդրությունը արգելում է սնանկության դատարանի կողմից հանցավոր ակտիվների բռնագանձման գործերի քննության կասեցումը:⁴

1.12. Հաշվի առնելով նշվածը, ինչպես նաև ենթակայության բաժանումը, որն առաջարկվում է անել այս նախագծով՝ առաջարկվում է նաև հանել քաղաքացիական գործերի քննության սահմանափակումը, այնքանով, որքանով դա վերաբերում է ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման հայցերով գործերին:

III . Անձին սնանկ ճանաչելուց հետո բռնագանձման գործով կայացված դատական ակտերի կատարումը

1.13. Վերոգրյալն ամփոփելով՝ նախագիծն առաջարկում է չսահմանափակել սնանկության գործի քննությանը զուգահեռ բռնագանձման գործի քննությունը: Այդպիսով, առաջանում է անհրաժեշտություն կարգավորելու այն դատական ակտերի կատարումը, որոնք կայացվում են անձին սնանկ ճանաչելուց հետո:

1.14. Իռլանդիայի օրենսդրությունն արգելում է անձին սնանկ ճանաչելուց հետո պարտապանին պատկանող գույքի վերաբերյալ կայացնել արգելադրման կամ բռնագանձման դատական ակտ:⁵

1.15. Քաղաքացիական բռնագանձման առնչությամբ համարժեք արգելք առկա է նաև Մեծ Բրիտանիայի օրենսդրությամբ,⁶ իսկ որոշ հեղինակներ նույնիսկ պնդում են, որ պետության կողմից բարեխիղճ պարտատերերից առաջ բավարարում ստանալը

---

³ Henry C. Kevane, What Just Happened? How Asset Forfeiture Affects Bankruptcy Distributions, “Asset Forfeiture”, 30 June 2012, online at <

https://www.americanbar.org/groups/business_law/publications/blt/2012/06/03_kevane/>.

⁴ Bankruptcy Act 1966, Section 189AA (2).

⁵ Proceeds of Crime Act 1996, Section 11 (2).

⁶ Proceeds of Crime Act 2002, Section 311.

կարող է դիտարկվել որպես Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին արձանագրության 1-ին հոդվածի խախտում:⁷

1.16. Մյուս կողմից, Ավստրալիայի սնանկության օրենսդրությունը նախատեսում է, որ եթե առկա է անձին սնանկ ճանաչելու օրը կամ դրանից հետո հանցավոր ակտիվների վերականգման օրենսդրության կիրառմամբ կայացված դատական ակտ, ապա այդ մասով արգելվում է գույքի բաշխումը պարտատերերի միջև:⁸ Ավելին բաշխումն արգելվում է նաև, եթե գույքի բռնագանձման հարցը դեռ քննվում է այլ դատարանում:⁹ Դատարանը կարող է նաև արգելել կառավարչին սնանկության գործի քննության ավարտից հետո մնացած գույքը վերադարձնել պարտապանին, եթե համոզվում է, որ հանցավոր (ապօրինի) գույքի բռնագանձման հարցը քննվում է զուգահեռ քրեական կամ քաղաքացիական գործով:¹⁰

1.17. Ամերիկայի միացյալ նահանգներում, ինչպես արդեն նշվել է, գույքը, որի առնչությամբ պետության կողմից ներկայացվում է բռնագանձման պահանջ դուրս է գալիս պարտապանին պատկանող գույքի ծավալից, քանի որ համարվում է պետության սեփականությունը դրա ձեռքբերման պահից: Նշվածը որոշ հեղինակներ համարում են խնդրահարույց՝ հիմք ընդունելով, որ պետության բռնագանձման պահանջն ամեն դեպքում ենթակա է հաստատման դատարանի կողմից և առկա օրենսդրական կանոնն այն է, որ պետության բռնագանձման պահանջը բավարարվի չապահովված պարտատերերից հետո:¹¹

1.18. Հաշվի առնելով վերոնշյալը՝ նախագծով առաջարկվում է անձին սնանկ ճանաչելուց հետո կայացված բռնագանձման մասին դատական ակտերը կատարել պարտատերերի պահանջների բավարարումից հետո: Միաժամանակ, առաջարկվում է հնարավորություն ստեղծել իրավասու մարմնի համար ներկայացնելու առարկություններ և վիճարկելու պարտատերերի այն պահանջները, որոնց բարեխիղճ լինելու վերաբերյալ առկա են կասկածներ: Վիճարկվող պահանջները «Սնանկության մասին» օրենքով նախատեսված կարգով կկասեցվեն մինչև դրանց վերաբերյալ որոշման կայացումը:

⁷ Ian Dawson, The trustee in bankruptcy of a criminal facing a confiscation order, *Insolv. Int.* 2005, 18(8), 121-126, 123.

⁸ Bankruptcy Act 1966, Section 114A.

⁹ *Ibid*, Section 114B.

¹⁰ *Ibid*, Section 231A.

¹¹ *St'u Myron M. Sheinfeld, Teresa L. Maines & Mark W. Wege, Civil Forfeiture and Bankruptcy: The Conflicting Interests of the Debtor, Its Creditors and the Government*, 69 *Am. Bankr. L.J.* 87 (1995).

IV. Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման վարույթին առնչվող հարցեր

1.19. ՀՀ դատախազության կողմից արձանագրված որոշ հարցերի լուծման նպատակով նախագծով առաջարկվում է նաև «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքում ներառել 2020 թվականի հունվարի 22-ին ընդունված՝ «ՀՀ քրեական օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի 3-րդ հոդվածով օրենսգրքում լրացված 223.1-223.4-րդ հոդվածները, ինչպես նաև օրենքի որոշ կարգավորումներ համապատասխանեցնել 2020 թվականի հունիսի 6-ին ընդունված՝ «Արժեթղթերի շուկայի մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի դրույթներին: Առաջարկվում են նաև որոշ փոփոխություններ, որոնք ուղղված են օրենքում ամրագրված հասկացությունների մեկնաբանման առնչությամբ տարրնկալումների բացառմանը և տեխնիկական վրիպակների վերացմանը:

3. ՆԱԽԱԳԾԻ ՄՇԱԿՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ ՆԵՐԳՐԱՎՎԱԾ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏՆԵՐԸ և ԱՆՁԻՆՔ

1.20. Նախագիծը մշակվել է ՀՀ արդարադատության նախարարության կողմից:

4. ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔԸ

1.21. Նախագծի ընդունման արդյունքում ակնկալվում է կարգավորել ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման գործերի և սնանկության գործերի հարաբերակցությունը: Նշվածը կվերացնի հնարավոր օրենսդրական բացերի արդյունքում ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման ինստիտուտի արդյունավետության նվազման հնարավորությունը՝ միաժամանակ ապահովելով պարտատերերի շահերի պաշտպանությունը: